

SOCIALPÆDAGOGERNES
LANDSFORBUND

Socialudvalget (2. samling)
SOU alm. del - Bilag 209
Offentligt

Socialpædagogen 26. august 2005 - nr. 17

Rundspørge - Handicappede hjælpes til prostituerede

11 ud af 27 handicaptilbud har hjulpet brugere med at kontakte en prostitueret. Kun 2 ville afslå, hvis brugeren selv bad om hjælp til det

Tema om handicappede og seksualitet

I dette og de kommende numre af Socialpædagogen sætter vi fokus på handicap og seksualitet. Læs mere i de kommende numre og på www.sl.dk/socialpædagogen.

Af Maria Rørbæk

-Herning/Arnborg. SOMMERPIGER, sexeksperter, store bryster, god tid. Døgnåbent. -ABSOLUT KANONLIDERLIG, FRODIG, storbarmet malkemis (42). Orgasmecocktail 500,- København.

Den slags læsning kan være arbejdsopgaver for en del socialpædagoger på danske døgninstitutioner for udviklingshæmmede og andre tilbud for handicappede.

Fagbladet *Socialpædagogen* har lavet en rundspørge om handicappede og seksualitet, som 27 tilbud for psykisk handicappede og fysisk og psykisk handicappede har besvaret.

Heraf angiver lidt under halvdelen (11), at tilbuddet har ydet hjælp til at kontakte en prostitueret.

Næsten alle tilbud er åbne over for at hjælpe brugere i kontakt med prostituerede, hvis de selv beder om det. Således svarer 12 institutioner, at de altid vil formidle kontakten. Syv vil kun formidle kontakten, hvis det har et klart terapeutisk formål som ikke kan løses på anden vis. To vil aldrig formidle kontakten, og seks ved ikke.

-Det er beklageligt, at så mange tilbud har den holdning, at det er okay at formidle kontakt til prostituerede, når vi samtidig ved, at mennesker tager skade af at være i prostitution, siger Vibe Klarup Voetmann.

Modstridende holdninger

Hun er konstitueret formand for KFUKs Sociale Arbejde, der blandt andet driver Rederne i København, Århus og Odense. Antallet kommer på den anden side heller ikke bag på hende.

-Jeg kan godt forstå, at så forholdsvis mange tilbud hjælper brugerne med at få kontakt til prostituerede, når det nu står som en mulighed i Socialministeriets vejledning „Seksualitet uanset handicap“. Men det udtrykker en manglende viden om og refleksion over, hvad prostitution er for et fænomen. Der er tale om proportionsforvrængning, for det at man for eksempel vælger at hjælpe en ung mand med hans seksuelle problemer, kan ikke opveje, at man samtidig skader en anden gruppe mennesker, nemlig de prostituerede, siger hun.

Pædagog, psykoterapeut og seksualvejleder Marianne Secher, er derimod tilfreds med, at de fleste tilbud er parate til at hjælpe handicappede i kontakt med prostituerede.

-Personligt går jeg ikke ind for prostitution, men så længe alle andre danskere har ret til at gå til prostituerede, skal handicappede også have mulighed for det, siger

- Personligt går jeg ikke ind for prostitution, men så længe alle andre danskere har ret til at gå til prostituerede, skal handicappede

ORIGINAL

hun. også have mulighed for det.
Marianne Secher, pædagog,
psykoterapeut og seksualvejleder

Sammen med „glædespigen“ og seksualterapeuten Vivian Nielsen, driver Marianne Secher Pionerlinjen, der blandt andet formidler kontakt mellem handicappede og mennesker, der laver seksualoplysning som i enkelte tilfælde kan udvikle sig til samleje.

-Vi mener ikke, det er prostitution for det har et pædagogisk og terapeutisk sigte. For 80 procent af brugerne handler det ikke om samleje, men om oplæsning og vejledning, siger hun.

Vil selv tage initiativ

De 27 handicaptilbud er også blevet spurgt om deres holdning til, om de på eget initiativ vil foreslå en beboer at kontakte en prostitueret.

Knap halvdelen (13) er parate til selv at bringe ideen på banen.

En lille tredjedel (otte) vil ikke gøre det, og en femtedel (seks) er i tvivl.

Marianne Secher beklager ikke, at nogle handicaptilbud således har visse forbehold over for at bruge prostituerede.

-Man bør arbejde hen imod, at brugen af prostituerede er den absolut sidste udvej, når alle andre muligheder er udtømte. Men hvis en bruger alligevel insisterer på, at han vil besøge en prostitueret, skal han have muligheden, når det nu er lovligt. Det er bare problematisk, hvis den prostituerede bliver brugt til en form for seksualoplysning og for eksempel lærer vedkommende at onanere, hvis dette ikke medfører en skriftlig handleplan, der sikrer, at oplæsningen foregår på betryggende vis, siger hun.

Vibe Klarup Voetmann er glad for, at nogle handicaptilbud har en vis reservation. Men selv i de tilfælde, hvor kontakten til de prostituerede kun bliver formidlet, når personalet ikke kan få øje på andre løsninger, er hun imod:

-Det bliver ikke bedre af, at det er sidste udvej. Hvordan man er kunde, og hvorfor man er kunde, interesserer mig ikke. Der skal være et totalt kundefravær, siger hun.

Det siger vejledningen

Det siger Socialministeriets vejledning „Seksualitet – uanset handicap“ fra 2001 om prostitution: "Der er personer, der har brug for mere konkret og handlingsrettet hjælp end mundtlig vejledning, men ikke en så omfattende hjælp som seksualoplysning.

Det kan fx være:

(...)

kontakt til en prostitueret. Hjælpepersonen må i nogle tilfælde følge personen til den prostituerede. Det kan også være relevant, at hjælpepersonen har en sam- tale med den prostituerede for, sammen med personen, at formidle ønsker, sørge for at der er afsat tid nok etc.

Socialpædagogens rundspørge

Fagbladet *Socialpædagogen* har bedt 98 tilfældigt udvalgte handicap- tilbud deltage i en rundspørge om handicappedes seksualitet.

27 har svaret, og med så lav en svarprocent skal resultatet tages med et gran salt. Der er tale om et fingerpeg frem for en videnskabelig undersøgelse.

Tilbudene har enten kategoriseret brugerne som fysisk og psykisk handicappede voksne eller psykisk handicappede voksne. Ingen tilbud, der karakteriserer målgruppen som fysisk handicappede voksne, har svaret på spørgsmålene.

Der er tale om 10 døgntilbud, 8 dag- og døgntilbud, 7 dagtilbud og 2 andre tilbud.

Størrelsen af bruger- og personalegruppen varierer meget, men lidt under halvdelen har tilknyttet mere end 30 brugere.

Få laver en skriftlig handleplan

Hvis en boform iværksætter tiltag til seksualoplysning, så en beboer for eksempel kan lære at masturbere, skal boformen lave en skriftlig handleplan, der skal godkendes af nærmeste leder.

Når det gælder kontakt til prostituerede uden seksualoplysning, er der derimod hverken krav om særlige tilladelser eller skriftlighed.

Det er da også de færreste handicaptilbud i Socialpædagogens undersøgelse, der laver skriftlige handleplaner i forbindelse med kontakt til prostituerede.

Af de 11 tilbud, der har formidlet kontakt, er det kun de tre, der altid udarbejder skriftlige handleplaner.

To gør det nogle gange og seks aldrig.

SOCIALPÆDAGOGERNES
LANDSFORBUND

Socialpædagogen 26. august 2005 - nr. 17

Debat - Etik, prostitution og ligeret for handicappede

Vibe Klarup Voetmann kæmper imod prostitution i Danmark. Lars Nielsen sender nogle af sine udviklingshæmmede beboere på massageklinik. Vi lod forstanderen møde formanden

Af Maria Rørbæk

Lars Nielsen og Vibe Klarup Voetmann repræsenterer to vidt forskellige holdninger til prostitution.

Som forstander for Hulegården i Brøndby nær København har Lars Nielsen ansvaret for, at pædagoger på boformen hjælper nogle af de udviklingshæmmede beboere i kontakt med prostituerede. Både når beboerne selv beder om det, og når pædagogerne kan fornemme, at det ville være gavnligt.

-Initiativet kan godt komme som et forslag fra os. Det kan for eksempel være, hvis en beboer meget gerne vil have nogle seksuelle erfaringer, og kun oplever nederlag ved at prøve at få dem. Det kan også bare være en beboer, der selv beder om at få telefonnummeret på en prostitueret. Så giver vi det altid, fortæller Lars Nielsen.

Som konstitueret formand for KFUKs Sociale Arbejde kæmper Vibe Klarup Voetmann derimod for at bremse den fuldt lovlige aktivitet, hvor socialpædagoger hjælper handicappede til prostituerede.

Socialministeriets vejledning „Seksualitet –uanset handicap“ fra 2001 pointerer, at hjælpepersoner kan bistå den handicappede med at få kontakt til en prostitueret, følge ham/hende derhen og eventuelt tage en indledende samtale med den prostituerede. (Se faktaboks på side 4).

Den bestemmelse ønsker KFUKs Sociale Arbejde at få fjernet fra vejledningen.

Blåstempling af prostitution

-Det er forkert, at staten på den måde går ind og blåstempler prostitution, når vi i Danmark ellers har tradition for at se prostitution som et socialt problem, siger Vibe Klarup Voetmann.

KFUKs Sociale Arbejde ønsker at køb af seksuelle ydelser skal kriminaliseres efter svensk forbillede, sådan at kunderne kan straffes med en bøde.

Derfor har de udgivet pjecen „Ti myter om prostitution“, der blandt andet behandler det, de kalder myte 5: „Handicappede mænd har også krav på sex“.

-Nej! Fri adgang til sex er ikke en menneskeret. Det er beklageligt, at man bruger hensynet til handicappede mænd som argument for en handling, der bliver begået af langt flere ikke-handicappede mænd. Socialministeriet udsendte efter en debat i Folketinget en vejledning, hvor man fastslår, at sundheds- og pædagogisk personale kan rekvirere kvinder i prostitution til handicappede og gamle mænd. Argumentet for denne praksis er, at man vil give handicappede mænd samme muligheder som ikke handicappede. Intet sted i vejledningen står der noget om sundhedspersonalets ansvar. Ansvar for at sikre sig at kvinden ikke er handlet, ikke er mindreårig, ikke er psykisk syg, og ikke selv er handicappet af seksuelle og andre overgreb i barne- og ungdomsårene, står der i pjecen.

Mødes på Hulegården

Nu sidder Vibe Klarup Voetmann og Lars Nielsen ved samme bord i et mødelokale på Hulegården. Der er kaffe og morgenbrød på bordet, men i begyndelsen er stemningen lidt afventende. Forstanderen og formanden sætter sig instinktivt med lidt luft imellem sig, og fotografen er nødt til at bede dem rykke tættere sammen, så de kan fanges på samme billede.

Lars Nielsen lægger ud med at fortælle om praksis på Hulegården.

Imens ryster Vibe Klarup Voetmann af og til på hovedet.

–Jeg har ikke tal på, hvor ofte pædagoger herfra tager beboere med til prostituerede, men det er ikke sådan, at de valfarter dertil. Nogle år er vi måske af sted to-tre gange, andre år kan det være mange flere gange. Det er for det meste ikke noget, jeg bliver involveret i som leder, for det er jo meget privat, om folk går til prostituerede eller ej. Derfor er der for det meste kun to personer, som ved, når det foregår. Nemlig den pædagog, der følger, og den person, der går til den prostituerede, fortæller Lars Nielsen.

Han har ikke kendskab til, at kvinder har opsøgt mandlige prostituerede.

–Men prostitution er vel også primært en mandsorienteret branche. Det hænger vel sammen med vores kultur, og kvinders seksualitet kan generelt lettere bliver over- set, siger han.

Hulegården udarbejder ikke nødvendigvis handleplaner i forbindelse med prostitutionsbesøg, og det bliver ikke kun brugt som en form for terapi med et målrettet pædagogisk sigte –for eksempel at dæmpe en beboers aggressive adfærd.

Massageklinikker

Hulegården har kontakt med en række massageklinikker.

–I forhold til det, KFUKs Sociale Arbejde er inde på, at vi risikerer at støtte et rime- lig skummelt erhverv, så har vi almindeligvis en snak med den prostituerede inden forløbet, så vi har et vist kendskab til, at det er en ordentlig forretning. Vi frekventerer jo ikke gadeprostituerede, for eksempel. Jeg er fuldstændig enig i, at der godt kunne stå i vejledningen, at man skal være særlig opmærksom på at undgå at tage kontakt til en prostitueret, hvor der kan være sociale forhold eller andre forhold, der gør, at man hellere skal vælge nogle andre. For eksempel hvis der er mistanke om, at der er tvang i deres ansættelsesforhold. At de ikke er her frivilligt.

Hvordan sikrer I selv, at de prostituerede har det godt med det, spørger Socialpædagogen.

–Jeg går jo ud fra, at de siger ikke ja til at gennemføre forretningen, hvis de ikke vil. Det er jo klart, at de kan afvise de kunder, de ikke vil have. Sådan skal det også være, og vi gør det altid klart, at det er en udviklingshæmmet, der kommer, svarer Lars Nielsen.

Så er det Vibe Klarup Voetmanns tur til at kommentere:

–Jeg må jo konstatere, at I bare gør, hvad vejledningen siger I skal – eller kan...Jeg synes, det er enormt bekymrende, at du som forstander ligesom den enkelte social- pædagog bliver pålagt at være formidlere til prostitution. Socialarbejdere i Danmark har en lang tradition for at have en meget høj etik og være meget socialt ansvarlige, og her beder man dem om at hjælpe én gruppe på bekostning af en anden meget svag gruppe, siger hun.

Kulturelle forskelle

Videns- og formidlingscenteret for socialt udsatte vurderer, at det i Danmark er cirka 14 procent af mændene, der går til prostituerede. KFUKs Sociale Arbejde vurderer at det i Italien er det cirka en tredjedel og i Thailand op til 70 procent.

–Det er jo ikke fordi italienske mænd er mere virile eller har større behov, det er bare et spørgsmål om, hvad der er kulturelt accepteret, vurderer konstitueret formand, Vibe Klarup Voetmann.

Myten om lykkelige Laila

Vibe Klarup Voetmann mener, Lars Nielsen og mange andre har et forkert billede af prostitution:

-Mange tror, der findes prostituerede, som ikke er svage, og som selv har valgt det. At der findes en Laila, der er lykkelig luder, men hun eksisterer formentlig ikke. Efterhånden er der lavet så mange undersøgelser af, hvem de prostituerede er, og de er ikke mennesker, der selv har valgt deres liv. De fleste er selv seksuelt misbrugte som børn, formentlig ni ud af ti, så de er egentlig også handicappede psykisk og seksuelt. Og hvis de ikke er det, når de begynder i prostitution, er de det i hvert fald, når de er færdige med at være det. Jeg har lige set et interview med Odile Poulsen, der er tidligere luksuluder på massageklinikker. Hun var selv incestoffer, og hun er et typisk eksempel på en pige, der aldrig får et normalt liv efter at have været prostitueret. Hun lider af det som soldater også lider af, Post Traumatisk Stresssyndrom. Hun kan aldrig få et normalt sexliv, hun har meget svært ved at oprette intime forhold til andre mennesker, og hun har jo aldrig nogen sinde ønsket for sig selv, at hun skulle være prostitueret. Hun kunne bare ikke finde ud af andet, fordi hun kom med den baggrund.

Vibe Klarup Voetmann griber fat i Lars Niensens kommentar om, at Hulegården har et vist kendskab til de massageklinikker, brugerne besøger med hjælp fra pædagogerne.

-Reelt har I ingen jordisk chance for at vide, hvilken bevæggrund de prostituerede har for at være prostituerede. Nogle er jo handlet af bagmænd, og så kan I formentlig se det på deres østeuropæiske eller thai- landske udseende. Andre gør det, fordi de ikke har kunnet finde anden udvej end prostitution. Mange vil gerne have det her billede af, at prostitution er en handel, der bliver indgået mellem to voksne mennesker, men den ene er altså ikke fri.

-Det er da rigtigt, at der er et stort dilemma, indskyder Lars Nielsen og fortsætter:

-To socialarbejdere kunne i realiteten møde hinanden i døråbningen til en massageklinik. Den ene er på vej ud med en rehabiliteringsplan, og den anden er på vej ind med en kunde...så kan man sige: Hvem står med den bedste socialpædagogik her, men det er jo et dilemma, for der er ikke noget svar på det. Selvfølgelig kan man godt indtage den vinkel, du har, og sige, at det er skønmaleri at tro, at der er nogen inden for prostitutionserhvervet, der har valgt det og synes, det er godt, men jeg er ikke sikker på, at det er så ligetil...Det handler vel også om, at den enkelte kvinde kan bestemme over sin egen krop, og altså også kan bestemme, at hun vil bruge den til at sælge seksuelle ydelser.

Debat om prostitution skader

-Mener du, at nogle prostituerede kan være sammen med jeres beboere uden at tage skade af det, spørger Socialpædagogen.

-Ja, jeg vil sige det sådan, at de jo har retten til selv at bestemme om, de vil udøve det erhverv. Så kan der være nogle, der bliver tvunget, og nogle der lever i sociale omstændigheder, der gør, at retten bliver mere teoretisk end en realitet, svarer Lars Nielsen.

-Ja, nikker Vibe Klarup Voetmann.

-Og det kan man jo altid strides om...Jeg kan jo ikke vide, om den prostituerede, vi sidst har frekventeret, har været udsat for incest eller noget andet, men det gør jo så heller ikke, at hun er frataget sin frie ret til at vælge, fortsætter Lars Nielsen.

-Men som socialpædagog ved du også, at det bliver et teoretisk frit valg, siger Vibe Klarup Voetmann.

-Ja, men jeg tror bare tingene er lidt mere nuancerede end som så...Der bliver hurtigt en lidt moralsk fordømmelse af det her, sådan lidt korstogsagtigt...Det er ikke fordi, jeg ikke mener, man skal hjælpe dem der har det dårligt i miljøet, men jeg tror bare ikke, det hjælper at forbyde sig ud af det, siger Lars Nielsen.

-Men hvad er din konklusion. Tror du, at der er nogen prostituerede, der ikke tager skade af at være sammen med jeres beboere, spørger Socialpædagogen.

-Nej, jeg håber sandelig ikke, at de tager skade af det. Det håber jeg da

i hvert fald ikke, og det tror jeg da heller ikke, at de gør, svarer Lars Nielsen.

–Men det tror du helt sikkert, spørger Socialpædagogen Vibe Klarup Voetmann.

–Ja, det er dokumenteret. Altså jeg tror ikke, at fordi de har været hos Lars'beboer én gang, så tager de skade, men det at de er i prostitution og blandt andet servicerer beboerne her, det tager de skade af, og det er fakta, svarer Vibe Klarup Voetmann.

Sid med ryggen til

–Men det handler vel ikke så meget om, at det, de laver, er forkert, men mere om at sikre dem nogle ordentlige vilkår. Jeg ved selvfølgelig godt, at man kan være så socialt fornedret, at man i og for sig finder i sig i hvad som helst, fortsætter Lars Nielsen.

–Ja, præcis, svarer Vibe Klarup Voetmann.

–Og man bliver drevet ind i, havde jeg nær sagt, mors tidligere erhverv, og det overtager man så selv...

–Ja, siger Vibe Klarup Voetmann.

–Og det nærmest går i arv, men jeg tror bare ikke på, at man ved hjælp af forbud og den slags ting løser denne her problemstilling. Der bliver flettet to problemstillinger ind i hinanden. De prostituerede, der lever et forfærdeligt liv, plus de mennesker, der har brug for at komme til en prostitueret. Ved at tage anvendelse af prostituerede kan vi hjælpe nogle mennesker med at komme videre i deres liv, siger Lars Nielsen.

–I skal så bare vide at ved at hjælpe de mennesker med at komme videre i deres liv, bidrager I til at undertrykke nogle andre, som har det skidt, og som er socialt udsatte, svarer Vibe Klarup Voetmann.

–Jeg har faktisk altid forholdt mig meget kritisk til det her, indskyder Lars Nielsen og fortsætter:

–For nylig læste jeg en reportage om en journalist, der bevægede sig ind i massage- feltet og skulle introduceres til arbejdet af en bordelmutter, eller hvad det var...Bordelmutteren sagde, at det klogeste er, hvis man kan komme til at sidde oven på manden med ryggen til, for så har du ligesom dit ansigt for dig selv og kroppen bevaret nogenlunde intakt. Med sådan en udtalelse kan man jo godt høre, at det følelsesmæssigt ikke er uproblematisk at være inde i dét erhverv, og det tror jeg da heller ikke det er...Det her med at frekventere prostituerede er altså også kun en meget lille del af vores arbejde. Vi arbejder meget rundt om den seksuelle akt og meget mindre i forhold til selve den seksuelle akt. Vi laver kærestekurser, og mande- og kvindegrupper, hvor beboerne lærer om kropsbevidsthed, følelser, hygiejne og meget mere.

Er sex en menneskeret

–Jeg synes, du mangler at svare på, om sex er en menneskeret. Skal man partout kunne købe sig til en udløsning, indskyder Vibe Klarup Voetmann.

–Ikke partout. Men jeg vil sige det sådan, at sex skal også være en menneskeret for handicappede. De skal også have lov til at have et seksualliv.

–Men der er jo masser af mennesker, der er afskåret fra at have et seksualliv. Kvinder over 50 har svært ved at have et seksualliv, påstår de...

–Nå, ja, men det kan vi vel ikke sidestille med udviklingshæmmede...Men hvis du med spørgsmålet, om sex er en menneskeret, mener, om man uanset hvad har ret til at få det indfriet, så har man det jo ikke, hvis det skader andre...

–Og når jeg nu siger, at det ved vi, at prostitution gør...?

-Jo, men så må vi jo så arbejde på at blive bedre til at finde dem, der helt klart giver udtryk for, at det her erhverv, det kan jeg godt lide...Eller også skal vi vælge at sige til de handicappede mænd, at det her vil vi ikke hjælpe jer med, for det er imod vores etik...Hvor vil de mænd så gå hen? Hvad skal de gøre?

-Hvad tror du, de vil gøre, spørger Vibe Klarup Voetmann stille.

-For nogens vedkommende vil de få et rimeligt kedeligt liv, ikke. Det tror jeg.

-Det tror jeg også, men...jeg synes stadig prisen er for høj, når en anden gruppe skal trædes under fode for, at de skal have et spændende liv.

-Jo, men jeg vil sige, at de handicappede kan jo ikke være dem, der skal være kanonføde i denne her debat om, hvad der skal være legalt og ikke legalt. Der må man finde nogle andre, stærkere kræfter, der kan gå forrest i den kamp, hvis det er det man vil, siger Lars Nielsen.

Ligeberettigelse

-Kan man ikke sige, at så længe det er lovligt at gå til prostituerede her i landet, hvorfor skal lige præcis handicappede så ikke have mulighed for det, når alle andre kan, spørger Socialpædagogen Vibe Klarup Voetmann.

-Jeg synes jo også det er hæsligt, at almindelige mænd kan få lov. Lige gyldig hvilken slags kunde man er, er man medansvarlig. Både handicappede mænd og ikke-handicappede mænd bør blive klar over, at det er altså ikke omkostningsfrit for den kvinde at indgå i den konstellation.

-Men hvis vejledningen blev ændret, så der ikke længere blev lagt op til, at socialarbejdere kan hjælpe handicappede i forbindelse med prostituerede, ville det jo kun være et meget lille og meget svagt mindretal, der ikke kunne gå til prostituerede?

-Ja, og hvad så? At ændre på vejledningen er kun et lille skridt, og endemålet er at slå fast, at sex er altså ikke en menneskeret, og sådan er det.

-Hvad ville være konsekvensen, hvis vejledningen blev ændret, så I ikke længere kunne hjælpe beboerne i kontakt med prostituerede, spørger Socialpædagogen Lars Nielsen.

-Der ville da være nogle, som vi ikke kunne give den praksisorienterede under- visning. For nogle af dem har det da været et gennembrud i deres seksuelle karriere. Det er der ingen tvivl om. De historier, jeg hører, er i hvert fald, at de kommer ud og er glade og tilfredse.

-Ville der blive flere aggressioner?

-Nej, det tror jeg ikke, der ville. Ikke herude i hvert fald.

-Men beboerne ville få en ringere livskvalitet?

-Ja, men man kan jo ikke vide, hvad vi ellers kunne have gjort. Vi kunne også have prøvet nogle andre ting måske, hvis vi ikke kunne bruge de prostituerede. Det ville handle om at være kreativ.

Lars Nielsen er medlem Foreningen af Seksualvejledere i Danmark. Næste år arrangerer de en konference om prostitution, og her vil han måske inviterer Vibe Klarup Voetmann til at uddybe sine holdninger og viden.